Hier te lande, in Zwitserland, in Engeland, in Amerika, en ten deele ook in Frankrijk, kortom, juist in die landen waarin voor nu drie eeuwen het Calvinisme dieper dan elders wortel schoot, heeft men die vakman-liefhebberij van het militaire wezen den kop ingenepen, en ons juist daardoor voor de plage der militairistische laatdunkendheid bewaard.

En nu is, zeer zeker, in Frankrijk het overwicht van de *gr.r.r.... aude armée* jarenlang groot geweest, maar toch niet zoó groot, of nog voor korten tijd hebben we het beleefd, dat men *bij voorkeur* tot minister *van oorlog* aanstelde, niet een generaal, noch een vakman, noch een oud-strijder, maar.... een civilist, een man van burgerlijk emplooi, en zulks nog wel een Protestant, die van de oude Hugenoten afstamde, t. w. den heer *De Freycinet*.

Voor een Pruis een onbegrijpelijk iets, maar een zeer wel verstaanbare keuze voor ons, Calvinisten, die uit de historie weten, hoe Cromwell, zonder ooit tot militair te zijn opgeleid, door zijn geniaal talent om een leger op de been te brengen en het tegenover de kundigste veldheeren ter overwinning te leiden, heel de wereld verbaasde.

Ook op dit punt derhalve dezelfde theorie, dat alleen de *vakman* mee mag spreken, tot schromelijke eenzijdigheid en kaste-hoogheid leidend, en daartegenover een gezonde reactie van het burgerelement, om deze pretentie der vakmannen binnen haar juiste grenzen terug te dringen, en de natuurlijke vrijheid van beweging voor heel het leven der maatschappij te redden.

Zoo nu zou men, volgende op de militairen, de heeren *politici* kunnen voorroepen, die vaak even schoolsch de opinie voorstonden, dat men *jurist* moest zijn om *staatsman* te wezen, en dat wie niet in de rechten had gestudeerd en in de rechten geconfijt was, over staatszaken niet wel kon meêspreken.

Intusschen heeft sedert 1848, door het optreden van allerlei zeer kundige *niet*-juristen in de Tweede Kamer, deze vroegere pretentie reeds zóó gevoelige deuk en knak gekregen, dat het de moeite ternauwernood loont, deze verouderde opinie nog tegen te staan.

Van Richelieu's en Napoleons dagen af, hebben tal van *niet*-juristen, hetzij dan militairen, of theologen, of mannen die ganschelijk *niet gestudeerd* hadden, op politiek gebied lauweren geoogst, die aan menig jurist geen slaap gunden. Schier in elk land van Europa is allerlei ministerieele portefeuille toevertrouwd aan niet-juridische handen. In Amerika hadden tal van de eerste politici op geen enkel juridisch diploma te wijzen. En zelfs is ten onzent in Fransen van de Putte een *premier* gezien, die nooit één éénig juridisch college gevolgd had.

En merkt men hiertegen op, dat Van de Putte toch meer voor Koloniën kwam, en dat hij in koloniale zaken toch weer wel specialiteit was, dan loont het de moeite om de vakmannen-theorie ook nog even in haar werking op *koloniaal* terrein te bespieden.

Ook daar toch was het eerst hetzelfde geroep. Over koloniale zaken kon alleen een koloniaal man meêpraten. Wie niet op Java geweest was, en op Java gediend had, kon in het koloniaal kapittel geen stem krijgen.

Dat was de bloeitijd der oud-gasten, der koloniale experts, der overzeesche deskundigen, maar ongelukkigerwijze tevens de tijd, toen er op koloniaal terrein in naam van het Nederlandsche volk het onverantwoordelijkst gezondigd is, de levende have van min blanke kleur aan geldbejag en persoonlijke faveur is opgeofferd, en er eindelijk een toestand geboren werd, die om radicale hervorming met zoo krachtige stem riep, dat die stem eindelijk gehoor vond.

Sinds spreekt over Koloniën, aan beide zijden van het Binnenhof, een college meê, waarin op de honderd leden geen tien, en op de vijftig geen vijf Indische vakmannen zijn, en al geven we nu gaarne toe, dat op dit punt de inmenging van de Staten-Generaal te onverstandig ver ging, toch staat ook hier de uitkomst vast, dat er in den Indischen Augiasstal eerst van die ure af duchtig met den bezem is gezuiverd, toen de pretentie der vakmannen voorgoed teruggewezen, en ook *niet*-vakmannen, zelfs voor verreweg de meerderheid, recht van meêspreken erlangden.

Doch hiermeê is dan ook genoeg gezegd, om de traditie van de vakmannen in haar *algemeenen* zin te wraken, en bij het licht der historie duidelijk te doen uitkomen, sinds hoelang ze reeds van alle kanten geoordeeld ligt.

Liever dan bij dat algemeene te blijven staan, willen we daarom op het *Hooger Onderwijs* zelf komen, en de vraag stellen, hoe men rakende dit punt, op het gebied van het Hooger Onderwijs zelf bij ons te werk ging, zoowel bij het Openbare als bij het Vrije Onderwijs, en of men metterdaad kan zeggen, dat de regel: *Alleen de vakman kan meêspreken*, daarbij gehuldigd ofte wel verworpen is.

De theorie der vakmannen, het stelsel der specialiteiten, bedoelt natuurlijk, en zóó en niet anders moet het dan ook opgevat, dat over theologen en theologie alleen een *theoloog*, over juristen en jurisprudentie alleen een *jurist*, over medici en medica alleen een *medicus* over de classieke heeren en de classiciteit alleen een *literator*, en over de natuurkundigen en de natuurkunde alleen een *natuurkundige* meêspreken en oordeelen kan.

Nu is er uiteraard niet eene daad denkbaar, waardoor de toekomst van al deze vakken ten onzent sterker beheerscht wordt dan door de *benoeming* en het *ontslag* der hoogleeraren van elk dezer vakken aan onze Staatsuniversiteiten.

Wie nu hebben hierover het zeggenschap, *wie* beslissen, *wie* benoemen en *wie* ontslaan op het advies van *welke* heeren?

Worden de theologen benoemd en ontslagen op het advies van theologen, door een theoloog? De medici benoemd, en ontslagen, op het advies van medici door een medicus? Enz. enz.

Och, in het minst niet.

Een hoogleeraar in de theologie, in de medicijnen, in de letteren enz. wordt benoemd en ontslagen door de Kroon, onder het contraseing van den Minister van binnenlandsche zaken, een man die, ten onzent althans, nog nimmer een theoloog, medicus of literator was.

En op wier advies grijpt aldus *benoeming* en *ontslag* plaats?

Zie het antwoord in art. 51 van de Wet op het Hooger Onderwijs: »Voor elke te vervullen hoogleeraarsplaats wordt door *curatoren*, de faculteit gehoord, eene met redenen omkleede aanbevelingslijst aan onzen Minister van binnenlandsche zaken aangeboden. Ontslag wordt niet verleend, dan op eigen verzoek of nadat curatoren zijn gehoord; deze geven deswege de belanghebbenden opgeroepen of gehoord, hun advies."

Wie zijn nu deze Curatoren, die over het ontslag en de benoeming van theologen, medici, juristen, literatoren en natuurkundigen als hoogleeraren »*het met redenen omkleed advies*" moeten geven?"

Zijn dat theologen als het een *theoloog*, medici als het een *medicus*, literatoren als het een *literator*, en zoo juristen als het een *jurist* geldt?

Ook dat niet.

Bij onze Staatsuniversiteiten hebben we vier colleges, elk van vijf curatoren, en onder deze twintig man, die over alle theologische katheders adviseeren, en tot advies geroepen zijn, *is niet één enkel theoloog*.

Te Leiden adviseeren voor theologen, medici, literatoren enz. *vijf* juristen. Te Utrecht *vier* juristen met den heer Reiger. Te Groningen *vijf* juristen. En te Amsterdam *vier* juristen en één medicus.

Ge gevoelt dus wel, hoe het hier zit.

De heeren juristen hebben nagenoeg *alle* colleges en in die colleges *alle* plaatsen voor zich ingenomen, en geen enkel theoloog, literator of natuurkundige is in hun samenkomsten geduld.

Een jurist als Minister van binnenlandsche zaken heeft zoogoed als zonder uitzondering nooit anders dan juristen aan de Kroon voorgedragen, om straks over de benoeming en het ontslag niet enkel van juristen, maar evenzoo van theologen, literatoren, medici en natuurkundigen ex officio, met redenen omkleed, te oordeelen.

Zoo hadden dus *de juristen* het rijk alleen in. *Zij* hadden het monopolie. En zij als juristen zagen er nimmer been in, dat schier uitsluitend juristen advies zouden uitbrengen over de benoeming en het ontslag van theologische, medische en philologische hoogleeraren.

Bijna nooit is van juridische zijde, uit rechtsdrang, tegen dien scheeven toestand en tegen zoo ongehoord monopolie geprotesteerd.

Men zou zoo gezegd hebben, als er vijf faculteiten zijn en vijf curatoren, neem er dan voor elke faculteit één.

Maar het had er niets van.

Het zouden zoo goed als enkel juristen wezen.

Dat *enkel* juristen over de benoeming en het ontslag van theologen en medici en wat niet al zouden oordeelen, vonden zij zelven de natuurlijkste zaak ter wereld.

Bedenking schijnt nu eerst te rijzen, en dat juist bij juristen, nu er sprake is van iets *in omgekeerde reden*, en nu het eens ook *niet*-juristen zijn die over een *juridisch* geval zouden meêspreken.

Doch hoe dit zij, duidelijk blijkt uit het voorgaande, dat de eisch alsof *alleen* een jurist over een jurist, *alleen* een theoloog over een theoloog, *alleen* een medicus over een medicus, en *alleen* een literator over een literator zou kunnen oordeelen, sinds lang ook in onze officieele kringen is afgewezen, door onze Wet wordt gewraakt, en ook practisch aan geen onzer Staatsuniversiteiten is toegepast.

Bij allen is de theorie der vakmannen, het specialiteiten-monopolie én theoretisch én practisch *verworpen*, daar waar het aankomt op de benoeming en het ontslag van hoogleeraren in de onderscheidene faculteiten.

Is het nu aan onze Vrije Universiteit anders ingerichtt? Heeft men onder ons een ander systeem aanvaard? Is men, in 1879, in onzen kring tot de overal elders geoordeelde en afgekeurde vakmannentheorie teruggekomen?

Bij wie berust dan de benoeming en het ontslag van theologische, juridische, medische, philologische hoogleeraren enz. aan de Vrije Universiteit?

Antwoord: bij H.H. *Directeuren*, op advies van en in samenwerking met het college van H.H. *Curatoren*.

Naar den regel dat alleen *vakmannen* over *vakmannen* adviseeren of oordeelen kunnen, zouden derhave alleen theologen een theoloog kunnen benoemen of ontslaan, alleen medici een medicus, en zoo ook alleen juristen een jurist.

Dan echter zou men nu reeds *drie* stellen Directeuren, of althans *drie* stellen Curatoren moeten hebben.

Een stel van Curatoren voor de theologische faculteit, alleen uit *theologen* gekozen; een dito stel Curatoren voor de literarische faculteit, waarin uitsluitend *literatoren* werden gekozen; en een dito stel Curatoren voor de juridische faculteit, uitsluitend saamgesteld uit *juristen*.

Zoo is men echter *niet* te werk gegaan. Die vakmannen-theorie heeft men *niet* gevolgd. Maar men heeft één college van Curatoren en één college van Directeuren aangesteld, waarin, beide colleges saamgenomen, b. v. niet één literator zit, en die toch saam over de benoeming en het ontslag van literatoren als hoogleeraar hebben te adviseeren en te beslissen.

Ook hier is de »theorie der vakmannen" derhalve principieel opzij geset.

Ook de statuten der Vrije Universiteit huldigen de *tegenovergestelde* theorie, en zoowel bij de Staatsuniversiteit, als bij de onze, is het alleen is het *faculteitenadvies*, dat de beteekenis van het vakmannen-stelsel tot zijn recht komt.

Geheel in overeenstemming nu met dit standpunt, is binnen den kring onzer Vrije Universiteit ook voor een eventueele commissie van enquête geen oogenblik aan het weer doen opleven van het *verouderde* en *geoordeelde* vakmannen-systeem gedacht.

Gelijk een hoogleeraar in de letteren onder ons kan benoemd en ontslagen worden, zonder dat er één enkel literator over die benoeming of dat ontslag medezeggenschap heeft, zoo ook kan in zake het literarisch onderwijs een commissie van enquête benoemd worden, waarin niet één enkel literator zit, maar die geheel uit *niet*-literatoren is saamgesteld.

Immers er staat geen enkele nadere bepaling van het artikel in. De eenige gevorderde qualiteit, is die van *tidmaatschap der Vereeniging*.

Dit alles nu overwegende, en indenkende, zal zelfs de meest partijdige beoordeelaar toch moeten toestemmen, dat de *in casu* aangeheven klacht *elken* grond mist.

Het feit dat over de benoeming of het ontslag van hoogleeraren door colleges geadviseerd en geoordeeld wordt, *waarin geen enkel man van zulk een vak zit*, is in Nederland althans, geen *uitzondering*, maar *regel*.

Waarom dit zoo *is*, en ten deele zoo zijn *moet*, bespreken we een volgend maal.

Gereformeerde prediking.

TWEEDE REEKS.

II.

Is nu wel verstaan, dat niet enkel het Evangelie *uit* het Woord, maar *heel het Woord* aan de kerken onzes Heeren door de Herders en Leeraars moet bediend worden, dan volgt hieruit vanzelf, dat de *Bediening van het Woord* diepgaande studie, zeer ernstige en veel omvattende voorbereiding, en ongemeene inspanning van den geest eischt.

Dat het verschil tusschen den *Dienst des Woords* en de *Oefening* zoo veelszins teloor ging, lag voor geen gering deel daaraan, dat de predikanten zich in den regel bepaalden tot het altoos en altoos weer behandelen van enkele, zeer voor de hand liggende, zeer in het oog springende stukken der waarheid, die nu eens naar aanleiding van dezen, en dan weer naar aanleiding van dien tekst, onder bijvoeging van veel gemoedelijke toespraak, tot de gemeente werden gebracht.

Want natuurlijk *daarvoor* is niet zooveel studie noodig. Die hoofdstukken der heilsopenbaring kent men door en door, daar is men vertrouwd meê, die kan men, zonder veel oefening of studie, voor de vuist behandelen of op het papier brengen.

En zelfs wie jarenlang niet gestudeerd had, kon zeer wel, met behulp van de Kantteekeningen, of van een Hollandsche uitlegging, in een gewonen bekenden tekst, vooral uit de Brieven, zich zoo inwerken, dat hij met gemak daarover een uur en meer sprak.

Maar *heel het Woord* prediken, is natuurlijk heel iets anders. Heel de geschiedenis der heilsopenbaring van de Schepping af tot het eind der Openbaring incluis, in zijn saamhang overzien, in zijn beteekenis voor de heilsopenbaring doorgronden, in zijn mystieken zin duiden, en in zijn symbolische geestelijke strekking aan anderen duidelijk maken, is niet ieder mans werk.

Daarbij toch raakt ge gewikkeld in allerlei moeilijkheden, die breedvoerig onderzoek eischen, die het naslaan van veel boeken noodzakelijk maken, en u noodzaken om rekening te houden ook met hetgeen profane onderzoekers over al deze dingen aan het licht brachten of in vermetelheid beweerden.

Zal nu de kerke Gods den historischen bodem, waarin de heilsopenbaring wortelt, niet veronachtzamen noch verliezen, dan moet de prediking ook op dit punt interessant, onderwijzend en leerzaam worden gemaakt.

Een catechisatie is iets anders dan een Zondagsschool, een Bijbellezing iets anders dan een catechisatie, maar ook de eigenlijke predikatie des Woords moet de heilige geschiedenis, gelijk die in de Schrift voor ons ontrold ligt, weer heel anders geven dan een Bijbellezing.

Een voorval uit het leven der patriarchen, een stuk uit Davids worstelingen, een greep uit wat de profeten Gods doorleefden, moet aan de gemeente niet een op zich zelf staand tafereel leveren, waaraan men zekere practische opmerkingen toevoegt, dan toch is er ook uit de gewone, en uit de vaderlandsche geschiedenis allerlei stof te nemen van personen, omtrent wie we veel meer bijzonderheden weten, en aan wier bedrijf en woord zich dezelfde zedelijke opmerkingen evengoed laten vastknoopen.

Neen, al deze feiten en gebeurtenissen moeten in de heilige geschiedenis genomen als *deelen van één groot geheel*, als brokstukken uit het groote werk der Openbaring Gods, en als van alle geschiedenis uitgezonderd door wat God in en door deze mannen werkte voor de toekomst zijner kerk en voor de openbaring van zijn genadewerk, tot verheerlijking van zijn Naam.

Door daar nu in te leven moet de gemeente van onzen tijd zich verbonden gevoelen, aan wat vroeger plaats greep. Uit de beperktheid en vaak eenzijdigheid van het heden, moet ze teruggeleid naar de breedte van vroeger eeuwen en alzoo weer tot historisch bewustzijn ontwaken. Ze moet weten en gevoelen, dat de schepping, dat de zondeval, dat de zondvloed, dat het Noachietisch verbond, dat het verbond met Abraham, dat het volk Israël, dat de worstelingen van Israël met Egypte en Babylon, dat het optreden der profeten, dat al de breede reeks van de wonderwerken des Heeren, dat de eindelijke komst van Messias, dat het heele tijdperk der apostelen, uitloopende op de visioen van Patmos, haar aangaat, een deel van *haar* eigen leven is, en dat het in en door dat alles is, dat de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, tot haar kwam, haar stichtte, haar in stand hield, en nog den weg voor haar toekomst haar ontsluit.

Wij mogen niet wijzer willen zijn dan God de Heere.

Heeft Hij niet maar de prediking van een kort en saamgedrongen Evangelie voor ons noodig geacht, maar om zijn heilsraad door te zetten, heel deze heilige geschiedenis laten plaats grijpen, heel dit verleden aan de kerk van Christus laten voorafgaan, elk stuk der waarheid aan een deel historie en aan persoonlijke worsteling van zijn Godsmannen verbonden, — dan moeten wij niet den euvelen moed hebben, al dat overige, als de schel die tot niets nut, weg te werpen, om alleen de kern der waarheid over te houden, maar moet die vrucht in haar geheel voor ons schitteren blijven, juist zooals God ze in onze wereld inbracht.

Meer nog. Moet op die wijs heel het historisch kader van de Heilige Schrift weer als één machtig werk Gods in de saamvoeging van zijn deelen voor de gemeente des Heeren gaan leven, óók moet die gemeente weten en gevoelen, dat in heel die geschiedenis haar eigen leven voorafgeschaduwd ligt, om in de geestelijke eenheid van wat nu door Gods kinderen doorleefd wordt, en doorleefd is, uit de tijdelijke verbrokkeling in de eeuwige, dat is zich zelf gelijkblijvende, en duurzame beteekenis van al wat achter ons ligt te worden ingeleid.

Zoo moeten al de daden des Heeren, al zijn werken, al zijn wonderen, weer in hun verband, samenhang en beteekenis spreken gaan tot het thans levend geslacht. Niet nu en dan een *wonder* als tekst nemen, om in minder dan geen tijd het eigenlijke wonder te laten glippen en het geestelijk te gaan overbrengen, waardoor feitelijk het wonder vernietigd wordt, maar het wonder zelf in zijn majesteit, als openbaring van de mogendheid des Heeren HEEREN tot zijn recht laten komen.

Dat is het wat de Psalmist ons telkens toeroept, dat is het wat Israel deed, van geslacht op geslacht, en het is hierdoor dat onder Israël zoo hoog en verheven was de Naam van dien God, die alleen wonderen doet.

Niet enkel over God moet gesproken, maar die machtige Heere van hemel en aarde moet in zijn wonderdaden en in de daden zijner Almacht getoond en geteekend en als voor oogen geplaatst, opdat alzoo het gevoel van aanbidding vanzelf in de ziel opkome, en de gemeente bij het naar huis gaan wete, dat ze weer voor het aangezichte van den levenden God is gesteld.

Maar natuurlijk, zulk een prediking, al is het enkel bij predikatie van *stukken* uit de heilige geschiedenis, kost tijd, en veel tijd, en een gemeente die haar leeraar den tijd niet gunt, om zich ernstig en rustig voor den Dienst voor te bereiden, is er zelf mede schuld aan, als die Dienst verarmt en de magerheid der zeven slechte jaren vertoont.

Voedende, de gemeente verrijkende predikatie is onmogelijk, zoo de gemeente niet zelve gevoelt, dat voor den Dienaar des Woords de *Dienst des Woords*, wel niet alles, maar toch hoofdzaak is.

Niet te haastig.

In de *Bazuin* merkt een inzender op, dat de stelling: »Niet ons menschelijk *geslacht*, maar de *individuën* gaan verloren, uitloopt op »algemeene verzoening."

Hij schrijft:

Ik herinner mij, dat eens door een prediker gezegd werd: de kwestie over de algemeene verzoening is uit; want het menschelijk geslacht is één geheel. En toch stemmen de Gereformeerden den Remonstranten niet toe, dat de leer der algemeene verzoening Bijbelsch is.

Nu is ons onbekend, of deze inzender in der tijd kennis nam van onze artikelenreeks: *Dat de genade particulier is*. Anders kon hij daar het bewijs vinden, dat het standpunt der »algemeene verzoening" door ons gewogen, op elk punt te licht bevonden, en deswege, zonder voorbehoud, *bestreden* en *verworpen* is.

Gelijke bestrijding, korter saamgevat, gaven we sinds keer op keer.

Hij kon dan zien, dat zijn opmerking over de »algemeene verzoening" hier aan het verkeerde adres is.

Toch verstaan we zeer wel, dat onze stelling hem vreemd in de ooren klinkt, omdat we een oude, Gereformeerde waarheid, opzettelijk in een *nieuwen vorm* hebben uitgedrukt, opdat ze in dien nieuwen vorm meer de aandacht zou trekken.

Het verheugt ons dan ook zeer, dat ze de aandacht trok. Alleen zóó kan een vergeten, zoo niet begraven waarheid, weer in het licht treden.

Dat geeft dan voor het oogenblik wel zeker verschil van gevoelen, maar een verschil dat slechts in schijn bestaat, en we zijn er zeker van, dat binnen niet zoo lange jaren, niet alleen elk Gereformeerd theoloog ons onze stelling toegeeft, maar sterker nog, zal toegeven, dat het noodzakelijk was ze weer op den voorgrond te plaatsen.

Natuurlijk zullen we, ter plaatse waar zulks hoort en te gelegener tijd onze stelling dan ook nader toelichten.

Thans zij slechts opgemerkt, dat als van een stam al de takken afgekapt worden en in het vuur gaan, en er slechts één enkel rijske aan uitspruit, toch in dat ééne rijske *de stam* behouden werd.

In de Openbaring van Johannes wordt er telkens nadruk op gelegd, dat de gezaligden gekocht zijn, niet enkel als individuën, maar als representanten van de volken, natiën, tongen en talen. In het ééne volk van Israël werkt zelfs de stamverdeeling na (c. 7 : 4 vv.)

In de arke zijn niet maar acht personen, maar is in die acht personen het menschelijk geslacht gered, ook al verdronken er millioenen, terwijl er maar *acht* overbleven.

Onze Heiland heeft onze *menschelijke natuur* aangenomen, en is daardoor de tweede Adam, het nieuwe Hoofd van een *vernieuwd* menschelijk geslacht geworden. En alleen de Dooperschen die leerden, dat de Zone Gods *nieuw* vleesch en bloed uit den hemel meebracht, staan hier tegenover.

Onze belijdenis en de zaliging van de gelooviger onder het Oud Verbond rust hierop.

Bij enting is het de oude stam, die door het entsel nieuwe vrucht draagt, ook al worden *al* de oude takken afgehouwen.

Het is de leer die heel de profetie ons brengt van »het overblijfsel", van »het heilig zaad dat het steunsel zal zijn."

Het is wat Jes. 37 : 31 zegt, dat dit heilige steunsel beide zal doen, én nederwaarts wortel schieten én opwaarts vrucht dragen.

Slechts versta men wel wat onder *geslacht* te verstaan is. Niet de optelsom van alle individuen, maar de *levensstam*.

Als heel een familie uitstierf op één kindeke na, leeft toch in dat ééne kindeke het *geslacht* nog voort.

In onze Koningin leeft het *geslacht van Oranje*.

Verschil van meening is hier wel bezien dan ook onmogelijk. Slechts kome men niet met citaten uit Calvijn, die niets ter zake doen.

Al wat Calvijn over Matth. 13 : 49 zegt, beamen we volkomen. Alleen maar geen uitlegger, en zoo ook niet Calvijn, zegt bij elke plaats *al* wat over die plaats te zeggen valt.

Dat weet de geachte inzender toch ook wel,

Misschien wil de redactie van de *Bazuin* zoo vriendelijk zijn, hem dit korte antwoord door opneming in de *Bazuin* onder de oogen te brengen.

Immers een lezer van de *Heraut* is, wie ons van sympathie voor de *algemeene verzoening* verdenken kon, hoogst waarschijnlijk niet.

Denkelijk las hij enkel wat in een ander blad was aangehaald, en natuurlijk dan moest hij wel verbaasd staan over hetgeen men ons toedichtte.

KUYPER.

Uit de Pers.

In *Holland's Kerkblad* (No. 339) maakt Ds. Winckel een niet onjuiste opmerking over de neiging, die er velen toe brengt, om, waar moeilijkheden rijzen, uit den weg te treden en de moeite der oplossing van het gerezen geschil aan anderen over te laten.

Hij zegt er dit van:

Op den loop gaan is een kwaad ding. Telkens wordt het openbaar. Daar is bijv. een kerkganger, die door den leeraar iets hoort verkondigen, dat hem vreemd voorkomt. Met zijne vrienden spreekt hij er over, gemeenlijk niet met den predikant, en men komt tot de conclusie, dat de domine een nieuwe leer zoekt in te voeren. »Vroeger kon je nog eens hooren, waar ze bij hoorden, en werden bekeerden en onbekeerden en zoekende zielen aangesproken, dan hoorde men zijn naam nog eens noemen, maar tegenwoordig zijn het altemaal broeders en zusters geworden: ik moet er niets van hebben," en men gaat loopen naar den een of anderen liefst eigengemaakten dominé, die preekt, alsof er drie staten zijn, dooden, levenden en bekommerden. In plaats van te onderzoeken, hoe in deze de praktijk was onzer vaderen blijkens onze formulieren en andere liturgische geschriften; in plaats van te onderzoeken, hoe de profeten in het Oude- en de apostelen in het Nieuwe Verbond op bevel des Heeren in dezen handelden, gaat men aan het veroordeelen en zegt men, het onder zulk eene prediking niet te kunnen uithouden. Onderstel, dat de leeraar een valsche leer brengt, was men om den wille van de gemeente, en ook uit den aard der liefde, die toch dwalenden met zachtmoedigheid wil te recht wijzen, niet geroepen en ten duurste verplicht, om met den predikant te gaan spreken, om, wanneer men het met hem niet eens worden kan, den kerkelijken weg op te gaan, d. w. z. tot den kerkeraad zich te wenden, enz. enz.? Door te gaan loopen, of liever door op de vlucht te slaan, geeft men de gemeente prijs, om geestelijk zelfzuchtig zich daarheen te begeven, waar men het goed heeft voor zijn hart.

Dit kwaad schuilt helaas niet alleen onder de leden der gemeente, maar wordt ook onder de ambtsdragers gevonden. Hoe menig ouderling gaat niet op den loop, wanneer er onaangenaamheden zijn in den kerkeraad. Enkele opzieners verlieten hun post, omdat zij het niet eens waren met de leer van den predikant! In plaats van hun recht als opzieners te laten gelden, gaan zij vluchten. Dit is een bedenkelijk verschijnsel. De synodale organisatie heeft men op zijde gezet, om den hals te buigen onder de ordonnantien des Heeren, ten einde geen figurant meer te zijn, maar inderdaad dienst te doen als een wachter in Gods Huis, opdat geen vreemde leer daarin zou dringen, en juist, als de gemeente den dienst harer opzieners zou noodig krijgen, zoekt men een goed beenkomen! Dit is trouweloos. Wanneer er geen wolkje aan de lucht is, wil men gaarne als ouderling dienen, maar wanneer de bezwaren komen, gaat men zich aan zijn dienst onttrekken. Een kind kan zien, dat dit ten eenenmale verkeerd is.

Ook maken wel herders en leeraars zich schuldig aan op den loop gaan. En wel, wanneer men van standplaats gaat verwisselen, enkel en alleen, omdat in de gemeente zich tegensprekers opdeden. In plaats van den strijd ten einde toe door te strijden, kiest men soms liever het hazenpad. Een opvolger moet de zaken, die men zelf of niet aandurfde, of niet wilde doorzetten, dan maar in het reine brengen. Zoo wordt de gemeente niet gebouwd, maar blijven de verkeerdheden. Dat men tot deze dingen komt onder de synodale hiërarchie verstaan wij zeer wel. Daaronder levend, mist men de kerkelijke vergaderingen, die een kerkelijk oordeel kunnen uitspreken.

Maar onder de Dordsche Kerkenordening is dit toch anders en beter geworden. En daarom is het op den loop gaan als wij tot strijden geroepen worden, zoo gansch verkeerd. O, dat vluchten, wanneer nog niet alle paden afgelopen zijn, die betering konde brengen, hoeveel goeds is daardoor bedorven. Het is ongeloof in de macht der waarheid, die toch eindelijk moet triomfeeren; het is wantrouwen in den Heere, die voor Zijne zaak